

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis, Et Breviarii Romani.

In quibus origo cuiusque Ritus, causae historicae, vel mysticae, ex
maiorum ingenio, Theoria, Praxis, obligatio, & exquisitus vsus, additis
opportune Decretis omnibus S. Rituum Congreg. quàm breuissimè
explicantur.

Gavanti, Bartolommeo

Venetiis, 1647

De Feria 4. Cinerum vsque ad Dominicam de Passione. 6.

urn:nbn:de:hbz:466:1-9500

tit. 19. num. 6. pag. 55. & preterea (quod tamen ad communem Missam non spectat) in argumentum letitię Papa eo die defert in manibus auream Rosam, de qua lege *Duran. lib. 6. c. 53.*

13 Omittuntur à Septuagesima Cantica lætitię, *Gloria in Excelsis*, & *Alleluia*, dicitur, *Tractus*, idest, luctus. vt docuimus in *Rubric. general. pri. par. locis suis*, causa mestitię, ex *Ord. Rom.* Officia vero trium harum Dominicarum habentur in *Antiphonario*, & *Sacramentario Gregoriano*. quod si Septuagesima venerit ante Purificationem, secunda & tertia Oratio non mutantur, ita vt secunda sit de Beata Virgin. cuius partus adhuc celebratur. Idemque fiat in Sexagesima, & Quinquagesima.

14 In ferijs autem omittitur, *Tractus*, quia luctus solemnissimus est in concursu populi tantum faciendus, vt mox dicemus.

15 In collecta Sexagesimę occurrunt duo præter Regulas ordinarias. Alterum est, quod dicitur Collecta de S. Paulo sine Collecta de S. Petro, qui in Festis eorum & commemoratione per annum nunquam diuiduntur, vt patet. Alterum est, quod, licet in prima Collecta fiat mentio de S. Paulo, tamen in Oratione, *A cunctis*, adhuc fit de eodem commemoratio, contra illud, quod habetur supra pagina

24. de Missa votiuia Apostolorum, quæ excludit Orationem, *A cunctis*. sed nota nonum titulum Stationis, quæ, vt in Missali dicitur in Sexagesima, est ad S. Paulum: & item nota, quod nominat Ecclesia Sanctum Paulum occultiori nomine, *Doctoris Gentium*. Titulus autem Stationis non est Festum, neque commemoratio, neque quid votiuum; at Regula illa, *de eodem bis non fit in eodem Officio*; valet in Festis, commemorationibus, & votiuis; non in titulo Stationis, & occulto præsertim nomine, vel tacito, verbi gratia, Apostoli cognomine in nostro casu; quæ sicuti in Officio non excludunt commemorationem communem, ita neque in Missa Orationem, *A cunctis*; quæ, vt alias diximus, correspondet suffragijs communibus Officij diuini. Simile quid habemus in Feria quinta Dominicę tertię Quadragesimę in cuius Collecta nominatur quidem SS. Cosmas, & Damianus (tacito fortasse hac de causa cognomine, *Martyrum*, quia de iisdem ibi fit mentio titulo tantum Stationis) sed inde neque in Officio, neque in N. Orationis. *A cunctis*, in propria eorum Ecclesia, omitti ideo debet consueta commemoratio eorundem tãquam Martyrum inter suffragia communia, & tanquam Titularium Ecclesię proprię.

De Feria quarta Cinerum, vsque ad Dominicam de Passione. VI.

1 **F**eria quarta Cinerum, seu dies Cinerum, vt *Maximus Taurin. ait in homil.* non est caput Quadragesimę; & ideo adhuc Vesperę non cantantur mane: sed initium pœnitentię est; vnde & Cineres capiti imponuntur benedicti, ex *Ordine Rom.* vt recordemur originis, & finis nostri, ex *Rupert. libro 4. cap. 10.* Porro in hac ipsa Feria 4. capit Christus ieu-

nare, qui Feria tertia baptizatus est, vt rectè probat *Durand. libro 6. cap. 28.* & die 16. Februarij Feria secunda ieiunium perfecit, vt docet *Torniellus noster*, tomo secundo *Annal. sacrorum Anno 4081. nu. 7.* cum sine dubio illud incœperit die septima Ianuarij post baptismum, qui accidit die sexta Ianuarij.

Rubricę Cinerum sunt.

2 *Ante Missam benedicuntur Cineres a facti de ramis Oliuarum, siue aliarum arborum præcedenti anno benedictis, hoc modo. b Finita Nona, Sacerdos indutus pluviali violaceo, vel c sine casula cum ministris d similiter indutis e procedit*

dit ad benedicendum Cineres in vase aliquo, & super Altari posito: & primo cantatur à Choro Antiphona, Exaudi, &c.

a *Facti de ramis oliuarum*, Vt sicut Cineres ad humilitatem distribuuntur, ita & per humilitatem spem habeamus futuræ gloriæ, quam designauit processio Palmarum. Cineres itaque sunt reliquæ gloriæ Christi, & quasi semen gloriæ nostræ. debent autem esse aridi, non in modum luti, vt declarauit Sacra Rituum Congregatio 23. Maij 1603.

b *Finita Nona*. Quia Missa in diebus ieiuniorum cantanda est post Nonam. in part. 1. Rubr. tit. 15. num. 2. pag. 40. præparatur Thuribulum. Nauicula, & vas aquæ in angulo Altaris. *Ceremon. Episc. lib. 2. cap. 19.*

c *Sine casula*. Vt habetur 1. part. tit. 19. num. 4. pag. 55. assumit autem Pluuiale, vt ibid. num. 3. pag. 54.

d *Similiter indutis*. Et quidem sine Dalmaticis. in Ecclesijs autem præcipuis

cum Planetis plicatis. in alijs minoribus Alba amicti ministrent, vt pri. part. tit. 19. nu. 6. & 7. pag. 57. sine manipulis, *Cerem. Episc. lib. 2. cap. 17.*

e *Procedit ad benedicendum*. De Sacrificia ad Altare; Acolythique tantum præcedunt cum candelabris accensis. Ministri pares Celebranti procedunt, quia Pluuiale habet, ex *Cerem. Episc. lib. 1. cap. 15. in fine.*

f *Super Altari*. Hoc est, in cornu Epistolæ. *Cerem. Episc. lib. 2. cap. 19.* ita, vt sit vas inter Missale, & cornu. Celebrans, osculato Altari in medio, accedit ad librū vbi stās inter vtrunq; Ministrum, *Cerem. Pap. lib. 2. sect. 1. c. 29. & 41.* quia Pluuiale habet, legit Antiphonam, *Exaudi, &c.* quæ cum sequentibus habetur in *Antiphonario Gregoriano.*

3 *Deinde Sacerdos in cornu Epistola, non vertens se ad populum, dicit, &c.*

Adde: manibus iunctis, & dum benedicit manu dextera Cineres, Diaconus eleuat à dextris fimbriam anteriorem

Pluuialis; & ideo stare debet illi à dextris, non post eum, vt diximus.

4 *Postea Celebrans, g. imposito incenso in Thuribulo, ter h. aspergit Cineres aqua benedicta, dicendo Antiphonam, i. Asperges, sine cantu & sine Psalmo, & ter adolet incenso. Deinde m. dignior Sacerdos ex Clero accedens ad Altare imponit Cinerem Celebranti n. non genuflexo. Si vero non adsit alius Sacerdos, o. ipsemet Celebrans genibus flexis coram Altari, sibi ipsi Cineres imponit in capite, nihil dicens, & cantatur statim à Choro Antiphona.*

g *Imposito incenso in Thuribulo*. De more, & cum benedictione, ministrantibus Diacono, & Thuriferario.

h *Aspergit*. In medio, à dextris, & à sinistris Cinerum, delato vase aquæ ab altero ex Acolythis, & aspergillo sine osculis dato Diacono, qui deinde cū osculis tradit Celebranti.

i *Asperges*. Totum versum dicit, & nihil præterea.

l *Ter adolet*. Eodem modo, quo aspergit.

m *Dignior Sacerdos*. In suo habitu, sine

stola cum habitu Choralis, *Cer. Episc. cit.* stans imponit Cinerem dicens: *Memento homo, quia puluis es, &c. Ordo Roman.* At, si cinis est, cur dicitur puluis? *Gen. 18.* dicebat Abraham, *cum sim puluis, & cinis.* cinis enim mixtus puluere inutilis est, ex *Chrysost. homil. 23. Epist. 2. ad Corin.* diuisim vero vtilia sunt.

n *Non genuflexo*. Stanti quidem, facie versa ad populum, sed capite inclinato; imponit autem in formam Crucis, *Cerem. Pap. lib. 2. cap. 31.*

o *Ipsemet Celebrans*. Non debet Diaconus

onus imponere Sacerdoti Cineres. Cōuenit autem, vt genibus flexis corā Altari sibi ipsi eo casu imponat, quasi à Christo

illos recipiat, cui flectitur omne genu, & ad exemplum humilitatis.

5 p Sacerdos vero, dum cantatur Antiphona, & Responsorium, primo imponit Cineres digniori Sacerdoti, à quo ipse accepit: deinde ministris paratis, genibus flexis coram Altari dicens.

p Sacerdos, Stans, aperto capite, & Diacono tenente à Dextris eius vas Cinerum, Cer. Episc. ubi supra. Aperto, inquam, ca-

pite distribuit Cineres, Candelas, & Ramos, ex Decreto Sac. Rituum Congreg. 18. Iulij 1626.

6 Postea q veniunt alij: primo Clerus per ordinem, deinde r populus, & genibus flexis ante Altare singulatim recipiunt Cineres à Sacerd. vt dictum est de ministris. Completa cinerum impositione Sacerdos dicit, Dominus vobiscum.

q Veniunt alij. Cum debitis reuerentijs Altari, & Celebranti, ante & post, & manibus iunctis.

r Populus. Extra gradus Altaris ad Cancellos populus congruentius recipit Cineres: feminis etiam non supra velum, sed supra capillos dantur Cineres, si fieri potest commode; ne benedictus cinis supra velum deperdat.

In fine distributionis ante Orationem, Concede, tergat digitos Celebrans in angulo Altaris, Ceremon. Episc. loco citato, cum aqua & mica panis. Deinde dicitur Missa, in qua hæc sunt propria.

7 Graduale dicitur cum Tractu, Domine, non secundum peccata nostra, &c. non ex Ord. Rom. sed ex nostra deuotione, inquit Microl. cap. 50. quod repetitur in Ferijs secundis, quartis, & sextis. Idem ibid. cur non in alijs Ferijs? quia in prædictis tantum erat populi concursus ad luctum solemnem, quem significat Tractus: & est in Antiphon. Gregor. * eadem, ratione, qua in iisdem Ferijs dicuntur Officium Defunctorum, Psalmi Graduales, & Pœnitentiales: quia nimirum lætitiæ Dominicæ minui debet statim in Feria 2. tum in 4. venditus fuit Christus, & in 6. fuit Cruci affixus. Præfatio Quadragesimalis ex Pelagij Decreto quotidie dicitur Microl. loco citato etiam in Dominicis, Gemma lib. 4. cap. 117. quamuis non ieiunemus, contra quosdam, quos confutat Durand. loco citato.

8 Duplex Oratio in fine Missæ additur, cum humilitione: Humiliate capita, &c. ex Amalar. lib. 3. cap. 37. Vide supra 2. part. Rubr. tit. 11. num. 2. pag. 138. sed non in Dominicis, in quibus communio fiebat populi, cuius loco successit in Ferijs Oratio illa duplex; vnde & in iisdem humilatio est omittenda. Micr. c. 51. Oratione autem Missæ sunt eadem, quæ in Sacramentario Gregoriano.

9 Feriæ quintæ festiuæ habitæ sunt à Sancto Siluestro successore S. Melchiadis; & ideo non habuere officia propria à Sancto Gregorio Primo. Gregorius deinde dictus Iunior, idest II. & Officia propria, & Missas, (quæ addita sunt Antiphonario, & Sacrament. Gregor.) iisdem distribuit, Vualaf. cap. 20. immo ex Baronio anno 731. ieiunium iisdem instituit in Ecclesijs ijs, in quibus adhuc non agebatur; & ideo Euangelia ferè omnia, quintis ferijs assignata, communia sunt alijs diebus extra Quadragesimam.

10 In Sabbato Cinerum idem est Officium Missæ, quod in præcedenti Fer. 6. quia posterius est S. Gregorio, ex Microl. cap. 49. cum Oratione tamen diuersa in Sacramentario S. Gregorij.

11 * In Dominica prima Quadragesimæ nihil occurrit notandum, nisi quod ea contingit aliquando die 16. Februarij, vt in Tabula IX. Calendarij nostri perpetui, & ea ipsa dies est, ex Augustino Torniello in Annal. qua Christus tentatus

tus fuit, vt in Euangelio Dominicae.

12 Feria Quatuor temporum, ex decreto Gregorii VII. tanquam à maioribus eo tempore iustitutæ, habent Officia in *Sacrament. S. Gregorii*, & *Lectionario S. Hieronymi*. de quarum ritibus vide quæ diximus supra de Aduentus Quatuor temporibus, vbi cur Euangelium 2. Dom. Quadrages. sit idem, ac Sabbati præced. indicauimus.

13 Dom. 2. habet Missæ Offic. non Gregorianum, ex *Microlog. c. 24. & 29.* & ex *Pamel.* * Dicta est vacans, hoc est, sine offic. proprio. nã Introitus, Grad. Offert. & Communio sumpta sunt de Fer. 4. præced. Reliquarum Feriarum, & Dominicarum sequentium Officia, partim in *Antiph.* partim in *Sacram. Gregor.* habentur, pauci. Orationibus mutatis in aptiores.

14 In Feria 5. Dom. 3. habetur Collecta de SS. Cosma & Damiano, de qua vide sup. tit. præced. n. 15. pag. 204.

15 Feria 4. Dominica 4. variatur Missa, cui datæ sunt duæ lectiones, vt in Feria 4. Temporum putant aliqui, ad indicium

fururarum in Sabbato ordinationum. sed hac die fiebat Scrutinium baptizandorum in Paschate, & inter septem Scrutinia hoc erat maximum, *Ordo Rom.* quod Scrutinium non est in vfu hodie, sed tamen Missa est eadem, in qua Cathecumenis dicitur in Introitu: *Effundam super vos aquam mundam*; & idem repetitur in prima Epistola; tum dicitur: *Lauamini*, in secunda; & in Euangelio cæcus natus nondum lotus Cathecumenum representat, ex *Aug. in Homil. illius Ferie*, à qua Feria vsque ad Parasceuen ieiunabant quindecim diebus, demptis Dominicis. ex *Ruper. libro 4. capit. 18.* Causas autem Scrutinij in hac Fer. 4. vide apud *Honor. in Gemma libro 3. cap. 54.*

16 In reliquis diebus nihil noui occurrit declarandum vsq; ad Dom. de Passione, exceptis Ordinationibus, quæ in Sabbato, *Sitientes*, ita dicto, quia Introitus Missæ incipit à verbo, *Sitientes*, concessæ sunt, ex Decreto Gelasij I *distin. 75. ordinationis presbyterorum*. de quibus eadem est ratio cum alijs Sabbatis Quatuor Temporum, vt supra nos diximus.

De Dominica de Passione, & Hebdomada maiori. VII.

1 IN primis Vesperis Dom. de Passione velamus Cruces, & Imagines, ex *Carem. Episc. libr. 2. cap. 20.* hoc est, ante Vesperas; velum autem non debet habere secum aliam imaginem; & illud velum, quo teguntur Cruces, sit potius violaceum quàm nigrum (album nequaquam) nisi aliud statuatur infra. quo ritu significatur, iam Christum non in palam ambulasse apud Iudæos hoc tempore, & abscondisse se, vt in Euangelio Dom. dicitur.

2 *Ruper. libr. 5. cap. 1.* probat versimiliter in vesperis Sabbati ante Dominicam de Passione coactum fuisse Concilium aduersus IESVM; ideoque mensura maior conuenit ecclesiasticis Officijs: & hinc in Introitu taceatur, *Gloria Patri*, apud quosdam, inquit ille; sed *Ordo Rom.* expresse omittit, vt & nos humilitati studentes omittamus excelsa nostra, ait *Alcuin.*

3 Omittitur etiam, *Iudicame Deus*, ita Gauant. Rubr. Miss.

Gemma lib. 4. c. 117. & quia Officia huius Dominicae sūt media inter dies Quadrag. & sequentes de Passione, ideo forte dicta est ab *Ord. Rom.* Dominica mediana, vt etiã à *Gelasio dist. tit. præced. n. 15. citata.*

4 De duabus Orationibus, non tribus, & de Præfatione de Cruce diximus in *part. Rub. tit. 9. & 12. pag. 22. & 35.* testatur autem *Micrologus. capit. 50.* Præfationem de Cruce non dici solitam ante Palmas, qui mos durauit vsque ad Pium V. à quo statuta est Præfatio de Cruce ab ipsa Dominica de Passione.

5 In Sabbato ante Palmas Officium non est Gregorianum, ex *Amal. libr. 1. cap. 9.* tamen congruum legitur Euangelium, in quo habetur, quod in crastinum turba obmauere Christo, ergo quæ narratur initio, contigerunt hac die. Officium Missæ, hoc est, Introitus, Graduale, Offertorium, & Communio, sunt de Fer. 6. præcedentis;

N quia